

CZU 343.1

DOI 10.5281/zenodo.10725720

Vitalie COSTIȘAN,
doctorand
PhD student

COMPETENȚA ORGANULUI DE URMĂRIRE PENALĂ AL CENTRULUI NAȚIONAL ANTICORUPȚIE ÎN CONTEXTUL ULTIMELOR MODIFICĂRI ALE CODULUI DE PROCEDURĂ PENALĂ

Prezentul articol este consacrat domeniului competenței organelor de urmărire penală. Acesta are ca obiect de studiu competența organului de urmărire penală a Centrului Național Anticorupție în lumina modificărilor operate la nivelul Legii procesual-penale. Scopul acestui studiu a fost de a determina locul și rolul Centrului Național Anticorupție în contextul organelor de urmărire penală prin prisma noilor competențe materiale atribuite.

Concluzia finală este că, în mod neîntemeiat, a fost transmisă atribuția de conducere cu organul de urmărire penală a Centrului Național Anticorupție (CNA) din competența Procuraturii Anticorupție în cea a Procuraturii mun. Chișinău. Totodată s-a constatat că și competența materială a organului de urmărire penală a Centrului Național Anticorupție a fost extinsă, depășind limitele infracțiunilor de corupție și ale celor conexe, ca să ajungă să cuprindă categorii de infracțiuni care anterior se regăseau în competența altor organe de urmărire penală și vizează domenii ce țin de securitatea economică și politică a statului. Lărgirea competenței acestor domenii se pare că a fost condiționată de realitățile momentului în care s-a pomenit Republica Moldova atât pe plan economic, cât și pe cel politic, existând necesitatea de a proteja entitatea statală împotriva unor noi „excese financiare” din partea exponenților politici, cum ar fi „Furtul Miliardului”.

Cuvinte-cheie: organ de urmărire penală, Centrul Național Anticorupție, urmărire penală, competența organului de urmărire penală, competență materială, competență teritorială, acțiuni de urmărire penală, infracțiuni de corupție și conexe.

THE COMPETENCE OF THE CRIMINAL PROSECUTION BODY OF THE NATIONAL ANTI-CORRUPTION CENTER IN THE CONTEXT OF THE LATEST CHANGES TO THE CRIMINAL PROCEDURE CODE

This article is devoted to the field of competence of criminal investigation bodies and has as its object of study the competence of the criminal investigation body of the National Anticorruption Center in the light of the changes made to the Criminal Procedure Law. The purpose of this study was to determine the place and role of the National Anticorruption Center in the context of criminal prosecution bodies through the prism of the new assigned material powers.

The final conclusion is that the authority to manage the criminal investigation body of the National Anti-Corruption Center from the competence of the Anti-Corruption Prosecutor's Office

was unjustifiably transferred to the competence of the Chisinau Municipal Prosecutor's Office. At the same time, it was found that the material competence of the criminal investigation body of the National Anticorruption Center was extended, exceeding the limits of corruption and related crimes, reaching to include categories of crimes that were previously within the competence of other criminal investigation bodies and targeting areas that they concern the economic and political security of the state. The broadening of the competence in these areas seems to have been conditioned by the realities of the moment when the Republic of Moldova was mentioned, both economically and politically, and the need to protect the state entity against new "financial excesses" on the part of political exponents similar to "Theft" Billion".

Keywords: criminal investigation body, National Anticorruption Center, criminal investigation, jurisdiction of the criminal investigation body, substantive jurisdiction, territorial jurisdiction, criminal prosecution actions, corruption and related crimes.

1. INTRODUCERE.

Corupția rămâne unul dintre principalele impedimente în calea dezvoltării și investițiilor, care afectează toate sectoarele societății, în pofida progreselor treptate a politicilor anticorupție. Republica Moldova deține majoritatea componentelor formale ale unei arhitecturi anticorupție solide, inclusiv instituții însărcinate cu politicile și legislația anticorupție, precum și instituții responsabile cu prevenirea și combaterea corupției [1].

Combaterea corupției a fost declarată de către guvernare drept principala prioritate a Republicii Moldova. Acțiuni tematice în vederea contracarării fenomenului corupției se regăsesc în cele mai importante strategii și documente de politici naționale [2], inclusiv Acordul de Asociere Moldova - Uniunea Europeană [3]. Angajamentele asumate prin aceste acte vin drept răspuns la multiplele solicitări ale cetățenilor. Potrivit sondajului național Barometrul de Opinie Publică, în ultimii ani pentru cetățenii RM combaterea corupției a devenit cea mai importantă preocupare (*mai mare decât salariile mici sau lipsa locurilor de muncă*), fiind catalogată drept una din restanțele conducerii țării [2].

Cadrul acestui studiu a fost determinat de necesitatea stabilirii locului și rolului Centrului Național Anticorupție în contextul organelor de urmărire penală în lumina modificărilor operate la nivel legislativ și impactul pe care ele le-au avut la sporirea eficienței organului de urmărire penală a CNA în combaterea fenomenului infracțional în general și al infracțiunilor de corupție și a celor conexe în special.

2. METODOLOGIE.

În prezentul studiu au fost utilizate numeroase metode tradiționale de cercetare, cum ar fi: gramaticală, sistemică, logică, analiză și sinteză, deducție și inducție, observație și comparație.

Mai multe autorități au atribuții în domeniul prevenirii și combaterii corupției în Republica Moldova. Rolul esențial în acest domeniu ține de competența a trei agenții anticorupție specializate: Centrul Național Anticorupție (*în continuare CNA*), Autoritatea Națională de Integritate (*în continuare ANI*) și Procuratura Anticorupție (*în continuare PA*) [1].

3. REZULTATE.

CNA are competență atât în prevenirea cât și în combaterea corupției, fapt reflectat de cele trei direcții generale din componența sa: *Direcția generală urmărire penală*, *Direcția generală combaterea corupției* și *Direcția generală prevenirea corupției*. De asemenea, CNA acoperă domenii importante precum efectuarea expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative, testarea de integritate a funcționarilor publici și evaluarea riscurilor de corupție în diferite domenii. Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor (*Unitatea de Informații Financiare - FIU*) și Agenția de Recuperare a Bunurilor Infracționale (*ARBI, înființată prin lege în 2017*) [1].

În majoritatea cazurilor, activitățile procesuale privind constatarea, efectuarea primelor cercetări, activitățile privind dovedirea existenței faptei infracționale, identi-

ficarea făptuitorului și altele sunt efectuate de către organele de urmărire penală [5] în cadrul activității procesuale specifice numită *urmărirea penală*.

Urmărirea penală implică orice activitate de cercetare penală efectuată de organele de urmărire penală, după normele de competență prevăzute de lege, cu excepția celor date în competența exclusivă a procurorului [6].

Reieșind din prevederile legislației procesual-penale în vigoare, urmărirea penală în Republica Moldova se efectuează de procuror și de către organele constituite conform legii în cadrul: *Ministerului Afacerilor Interne, Serviciului Vamal, Centrului Național Anticorupție și Serviciului Fiscal de Stat* [7].

În rândul organelor de urmărire penală un loc deosebit revine organului de urmărire penală a CNA, având în vedere locul și rolul acestuia în combaterea faptelor de corupție.

La 1 octombrie 2012 a intrat în vigoare *Legea cu privire la reformarea Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și a Corupției (CCCEC)* [8], iar astfel, fostul CCCEC a devenit Centrul Național Anticorupție (CNA). Crearea noii agenții anticorupție, cu atribuții exclusive de prevenire și contracarare a actelor de corupție, a fost o condiție impusă de Uniunea Europeană pentru liberalizarea regimului de vize [9].

În perioada imediat următoare CNA a demarat anchete cu privire la mai mulți demnitari publici de nivel înalt din cadrul Guvernului, generând astfel o criză politică și demisia Guvernului de către Parlament pentru suspiciuni de corupție. Pe fundalul acuzațiilor și speculațiilor de politizare și justiție selectivă, la expirarea a 6 luni după reformarea instituției, la 3 mai 2013 CNA a fost din nou subordonat Guvernului [10].

Doi ani și jumătate mai târziu, în octombrie 2015, CNA a fost readus sub control parlamentar, pentru a izola instituția de presiunile executivului în procesul de investigare a pretinselor acțiuni de corupere a fostului Prim-ministru al Republicii Moldova, precum și de implicare a altor factori decizionali din mediul guvernamental-politic și în deva-

lizările sectorului financiar-bancar, care au generat o criză economică și socială profundă în anul curent [5].

Pe lângă fluctuația cadrului său instituțional, performanțele CNA au fost însă afectate mai ales de indisponibilitatea periodică a instrumentarului juridic esențial pentru desfășurarea activităților de prevenire și combatere a corupției și spălării banilor. Astfel că, la un interval de nici 2 săptămâni după reformarea instituției din octombrie 2012, la 13 octombrie a fost adoptată o modificare la CPP [11], prin care a fost interzisă autorizarea interceptărilor și a înregistrării comunicărilor în vederea probării actelor de corupție și conexe, înainte de a informa persoana despre faptul că este bănuită de corupție. Unica excepție în acest sens a fost autorizarea în decurs de 48 de ore de la dispunerea măsurii date în situații ce nu suferă amânare (*așa-zisele flagrante*). Modificarea în cauză a creat dificultăți majore pentru CNA, care, până la remedierea situației legislative în iunie 2014, timp de 1 an și 9 luni, a fost nevoit să-și desfășoare activitățile specifice de contracarare a corupției doar în procedură extraordinară de autorizare judiciară ulterioară, ceea ce nu permitea o documentare a infracțiunilor de corupție cu utilizarea acestor măsuri pentru o perioadă ce depășește 2 zile. Aceste 2 zile constituie un termen în care a devenit practic imposibilă investigarea cazurilor de mare corupție, fiindcă subiecții acestora sunt îngrădiți de imunități, beneficiază de regim sporit de pază și protecție de stat și privată, oferă indicații verbale și nu scrise, profită de frica și vulnerabilitatea față de ei a martorilor etc [11].

La sfârșitul anului 2013, Parlamentul a votat așa-zisul *pachet de legi anticorupție*, prin care au fost introduse măsuri importante de prevenire și combatere a corupției, așa ca: *testarea integrității profesionale a agenților publici, incriminarea îmbogățirii ilicite, confiscarea extinsă și mărirea sancțiunilor financiare pentru infracțiunile de corupție*. Instrumentul testării integrității profesionale s-a aplicat doar timp de 8 luni, în perioada 14 august 2014 - 16 aprilie 2015, când

a fost declarat neconstituțional mecanismul acesteia. Tot la acea dată a fost dată o apreciere a constituționalității prevederilor din Codul Penal (*în continuare CP*) cu privire la *îmbogățirea ilicită și confiscarea extinsă*, astfel încât posibilitatea aplicării eficiente a acestora de către CNA și procurori a fost substanțial redusă. Totodată, sporirea sancțiunilor financiare pentru corupție a dus la majorarea cuantumului amenzilor penale achitate în anii 2014-2015 de către condamnații pentru aceste categorii de dosare, deși nu a reușit promovarea unei politici eficiente de descurajare a fenomenului [11].

Deja în martie 2017, CNA a fost delegată cu o nouă atribuție – *recuperarea bunurilor infracționale*, prin operarea de modificări la art.4 alin.(1) lit. g) din Legea nr.1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție [12].

Concomitent, au fost introduse modificări și completări de rigoare la legislația penală a Republicii Moldova. De altfel, ca elemente noi, dar necesare pentru Republica Moldova, au fost definite în Codul de Procedură Penală (*în continuare CPP*) astfel de noțiuni precum: *bun infracțional, investigații financiare paralele* [13]. De asemenea, legiuitorul a introdus în CPP un capitol nou denumit „*Recuperarea bunurilor infracționale*”, menit să reglementeze întreg procesul de recuperare a bunurilor infracționale [11] și deja ulterior la 13.07.2017, Parlamentul Republicii Moldova a aprobat instituirea în cadrul CNA a noii subdiviziuni specializate – **Agencia de Recuperare a Bunurilor Infracționale** (cu statut de direcție). În acest sens, progresele în domeniul vizat vor fi dictate de eforturile ulterioare ale tuturor autorităților implicate în acest proces [11].

O altă modificare, care necesită a fi menționată, este adoptarea de către Parlament a noii *Legi cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor* [14]. Aceasta reprezintă o continuitate a *Legii nr.190 din 26.07.2007* [15], care include prevederi ajustate la cele mai noi standarde internaționale în domeniu [11].

Semnarea acordului de asociere dintre Republica Moldova, pe de o parte, și Uniuni-

nea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte, ratificat prin Legea nr. 112/2014 [15], a impus necesitatea realizării unor reforme interne importante, printre care și în domeniul luptei cu corupția, îndeosebi în vederea îmbunătățirii cooperării internaționale privind combaterea corupției și a asigurării unei puneri în aplicare eficace a instrumentelor juridice internaționale relevante cum ar fi **Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva corupției** din 2003 [16], ratificată de Republica Moldova la 06.07.2007 [17]. În condițiile în care art.16 din respectivul acord statuează că părțile vor coopera pentru prevenirea și combaterea inclusive a corupției, atât în sectorul privat, cât și în cel public, inclusiv abuzul de funcții și traficul de influență.

Întru realizarea principiilor prezentului acord dar și a Planului de acțiuni al Guvernului pentru anii 2020-2023 aprobat prin Hotărârea de Guvern nr.636 din 11.12.2019 [18], CNA a elaborat și aprobat Programa de dezvoltare strategică pentru anii 2020-2023 [19].

La compartimentul măsurilor de documentare și investigare a cazurilor de corupție, CNA a fost determinat să-și orienteze resursele atât pe cauzele aflate în instrumentarea nemijlocită a organului de urmărire penală din cadrul CNA, cât și pe cauzele penale în care exercitarea urmăririi penale a fost efectuată de procurorii anticorupție. În acest sens, este de menționat că în a doua jumătate a anului 2016, urmărirea penală pe cazurile de corupție de „*nivel înalt*” a fost atribuită în competența exclusivă a Procuraturii Anticorupție (*Legea nr.152/2016*) [20]. Ulterior, fiind detașați și o parte din ofițerii de urmărire penală din cadrul CNA [11].

Apogeul luptei cu corupția îl considerăm adoptarea Declarației cu privire la recunoașterea caracterului captiv al statului Republica Moldova de către regimul anterior, prin instaurarea controlului ilegal și anticonstituțional exercitat asupra Procuraturii Generale, sistemului judecătoresc, CNA și asupra altor autorități care trebuie să funcționeze în mod autonom, independent

de factorul politic [21].

În pofida schimbărilor majore operate în acest domeniu, continuă fortificarea mecanismelor statale de luptă cu corupția. Astfel că, în ultima perioadă se încearcă sporirea rolului CNA în ierarhia organelor de drept fiindu-i lărgite competențele acestuia nu doar la prevenirea, constatarea și investigarea infracțiunilor privind corupția mică și mijlocie dar și cu privire la alte categorii de infracțiuni care afectează securitatea economică dar și statală a Republicii Moldova. Întru realizarea acestui deziderat au și fost operate modificări la nivelul Legii procesual penale [22].

Potrivit noilor modificări, competența materială a organului de urmărire penală a CNA nu se rezumă doar la combaterea infracțiunilor prevăzute la art.324-325 din CP, fiind extinse simțitor. Astfel că organul de urmărire penală a CNA a devenit competent la investigarea unor infracțiuni care atentează la drepturile politice ale cetățenilor după cum urmează: coruperea alegătorilor (art.181¹ din CP); încălcarea modului de gestionare a mijloacelor financiare ale partidelor politice sau ale fondurilor electorale (art.181² din CP); încălcarea modului de gestionare a mijloacelor financiare ale partidelor politice sau ale fondurilor electorale (art.181³ din CP).

Lărgirea competenței organului de urmărire penală a CNA pe domeniu drepturilor politice creează falsa impresie că partidul de guvernământ vrea să-și asigure poziția în lupta cu concurenții electorali, în viitoarele campanii electorale, în condițiile în care Legiuitorul nu a înțeles să acorde competența CNA și în cazul infracțiunii prevăzute la art.182 din CP - „Falsificarea rezultatelor votării”, care măcar și teoretic vizează acțiunile responsabililor de organizarea procesului electoral.

În contextul investigării cauzei penale numite generic „Frauda bancară [23]” considerăm absolut întemeiată decizia Legiuitorului de a acorda și de a menține în continuare competența materială a organului de urmărire penală al CNA la investigarea unor infracțiuni din domeniul economic ce vizează activitatea instituțiilor bancare așa ca: în-

călcarea regulilor de creditare, politicilor de acordare a împrumuturilor sau regulilor de acordare a despăgubirii / indemnizației de asigurare (art. 239 din CP); gestiunea defectuoasă sau frauduloasă a băncii, a societății de investiții, a societății de asigurări (art. 239¹ din CP); obstrucționarea supravegherii bancare (art. 239² din CP); utilizarea contrar destinației a mijloacelor din împrumuturile interne sau din fondurile externe (art. 240 din CP).

La stabilirea competenței organului de urmărire penală pentru infracțiunile economice indicate supra, s-a reieșit nu doar din gravitatea infracțiunilor dar mai ales din specificul lor și impactul pe care acestea îl pot avea supra securității economice a Republicii Moldova. În acest context, și având în vedere modificările operate nu este clar de ce Legiuitorul nu a lărgit competența organului de urmărire penală a CNA și cu privire la infracțiunile privind punere în circulație a semnelor bănești, titlurilor de valoare false (art.236 din CP); infracțiunile privind punerea în circulație a instrumentelor de plată false (art.237 din CP); infracțiunilor privind pariurile (art.242² din CP) și jocurile de noroc (art.243³ din CP). În condițiile în care și acestea afectează în mod direct și categoric securitatea economică a statului.

Potrivit modificărilor operate prin Legea nr.83/2023, organului de urmărire penală a CNA i-a fost atribuită și competența investigării faptelor de escrocherie (art.190 din CP) și celor de delapidare a averii străine (art.191 din CP), cu condiția că aceste fapte prejudiciabile să fi fost săvârșite în legătură cu exercitarea atribuțiilor de serviciu de către anumiți subiecți speciali:

a) persoane al căror mod de numire sau de alegere este reglementat de Constituția Republicii Moldova sau care este investită în funcție, prin numire sau prin alegere, de către Parlament, Președintele Republicii Moldova sau Guvern, altă persoană cu funcție de demnitate publică stabilită prin lege sau persoana căreia persoana cu funcție de demnitate publică i-a delegat împuternicirile sale [24], cu excepția primarilor și viceprimarilor satelor

și comunelor, consilierilor locali ai satelor și comunelor [25].

b) conducătorii și adjuncții conducătorului Aparatului Guvernului; viceministri; adjuncții conducătorului autorității administrative; conducătorii și adjuncții conducătorului aparatului autorității publice (*Parlamentul, Președintele Republicii Moldova, Consiliul Superior al Magistraturii, Curtea Constituțională, Curtea Supremă de Justiție, Procuratura Generală, Curtea de Conturi*).

c) conducătorii instituțiilor publice [26]; persoanele numite în una din următoarele funcții publice de conducere: conducător și adjunct al conducătorului organului din subordinea ministerelor și altor autorități administrative; conducător și adjunct al conducătorului subdiviziunii interioare a autorității publice; conducător și adjunct al conducătorului serviciului desconcentrat al autorității publice; vicepreședinte al raionului; viceprimar al municipiului; viceprimar al satului (comunei), sectorului, orașului; conducător și adjunct al conducătorului serviciului descentralizat, organizat în unitatea administrativ-teritorială și în unitatea teritorială autonomă cu statut special; secretar al consiliului satului (comunei), sectorului, orașului (municipiului), raionului și secretar al preturii; pretor și vicepretor al sectorului municipiului Chișinău [26].

d) ofițeri de urmărire penală [27] și ofițeri de investigații [28];

e) avocați [29];

f) executori judecătorești [30];

g) administratori autorizați [31];

h) notari [32];

i) persoane ce reprezintă conducerea, membrii consiliului, membrii organului executiv și ai comisiei de cenzori a întreprinderilor de stat [33] și a societăților pe acțiuni cu capital majoritar de stat [34];

j) persoane ce reprezintă conducerea partidelor politice [35];

k) persoane străine numite sau alese, care dețin un mandat legislativ, executiv, administrativ sau judiciar al unui stat străin; persoana care exercită o funcție publică pentru un stat străin, inclusiv pentru un organ public

sau o întreprindere publică străină; persoana care exercită funcția de jurat în cadrul sistemului judiciar al unui stat străin; funcționarul unei organizații publice internaționale ori supranaționale sau orice persoană autorizată de o astfel de organizație să acționeze în numele ei; membrul unei adunări parlamentare a unei organizații internaționale ori supranaționale; orice persoană care exercită funcții judiciare în cadrul unei curți internaționale, inclusiv persoana cu atribuții de grefă [25];

l) secretarul Consiliului Suprem de Securitate [36, 37], șeful Marelui Stat Major al Armatei Naționale, alte persoane cu funcții de răspundere din cadrul Statului Major General al Forțelor Armate, precum și de persoane care dețin gradul militar de general sau un grad special corespunzător acestuia [38].

Prin urmare, competența materială a CNA la investigarea infracțiunilor prevăzute la art.190 și respectiv art.191 din CP, a fost marcată de calitatea subiectului ceea ce ne transpune în condițiile unui tip de competență mixtă material-personală, exceptându-se situațiile în care „...suma de bani, valoarea bunurilor, serviciilor, privilegiilor, avantajelor sub orice formă și altor foloase, preținse, promișe, acceptate, oferite, date sau primite, depășesc 4000 de unități convenționale sau dacă valoarea prejudiciului cauzat prin infracțiune depășește 40000 de unități convenționale [14]”, când decade necesitatea respectării condițiilor cu privire la calitatea subiectului.

Potrivit aceluiași modificări, organului de urmărire penală a CNA i-a mai fost atribuită și competența efectuării urmăririi penale în cazul infracțiunilor de spălare de bani (*art.243 din CP*), în cazul în care infracțiunea predicat este investigată de către acest organ sau el nemijlocit a descoperit infracțiunea prevăzută la art.243 din CP dar și în cazul infracțiunilor prevăzute la art.325-326 din CP, când acestea vizează subiecții cu statut special indicați supra.

În pofida modificărilor de competență operate prin puterea Legii nr.83/2023, probabil sub greutatea conflictului care a avut loc între PA și CNA [39], în scurt timp, Legiuitorul a intervenit cu noi modificări în

conținutul art.269 din CPP, sistematizând competența organului de urmărire penală a CNA, propunând-o într-o nouă redacție care se pare că a determinat mai multe confuzii, legat de competența organului de urmărire penală a CNA.

Astfel, nu este clar care a fost raționamentul de care s-a călăuzit Legiuitorul când a stabilit competența organului de urmărire penală a CNA la investigarea infracțiunilor prevăzute la art.181¹a din CP (*coruperea alegătorilor*) și art.181² alin.(1)-(4) din CP (*finanțarea ilegală a partidelor politice sau a campaniilor electorale, încălcarea modului de gestionare a mijloacelor financiare ale partidelor politice sau ale fondurilor electorale*) în condițiile în care competența investigării infracțiunilor prevăzute la art.181² alin.(5) din CP (*Acceptarea cu bună știință a finanțării partidului politic, a grupului de inițiativă sau a concurentului electoral din partea unui grup criminal organizat sau a unei organizații (asociații) criminale*) și respectiv infracțiunilor prevăzute la art.181³ din CP (*Finanțarea ilegală a partidelor politice, a grupurilor de inițiativă, a concurenților electorali sau a participanților la referendum*), a fost atribuită PA.

Considerăm absolut întemeiată decizia Legiuitorului de a atribui în competența organului de urmărire penală a CNA constatarea și investigarea infracțiunilor de spălare de bani (*art.243 din CP*). În condițiile în care, CNA dispune de toate mecanismele necesare investigării eficiente a unor astfel de fapte prejudiciabile.

Astfel, în cadrul CNA, au fost create și activează mai multe subdiviziuni specializate care contribuie la investigarea eficientă a infracțiunilor de spălare de bani așa ca Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor, care a fost instituit la 15 septembrie 2003 și a cărui funcții de bază constă în primirea, prelucrarea, analiza și diseminarea informațiilor primite de instituțiile financiare bancare și non-bancare, inclusiv profesii de specialitate [40].

Într-o altă ordine de idei, având în vedere că infracțiunile de spălare de bani implică în orice caz prezența unei *infracțiuni pre-*

dicat, adică orice infracțiune a cărei produse au devenit obiectul infracțiunii de spălare de bani [41], pentru asigurarea unei investigații eficiente este oportun ca aceasta să fie investigată anume de organul de urmărire penală care investighează infracțiunea predicat.

În acest context, considerăm oportună ca competența efectuării urmăririi penale cu referire la infracțiunile de spălare de bani să fie atribuită în competența organelor de urmărire penală competente să efectueze urmărirea penală în cazul infracțiunilor predicat sau care le-au depistat nemijlocit în cadrul activității desfășurate.

Urmare a modificărilor operate prin puterea Legii nr.245/2023 [42], organului de urmărire penală a CNA i-a fost lărgită competența materială și în privința infracțiunilor prevăzute la art.190 și art.191 din CP, prin excluderea cerințelor privind calitatea subiectului și a celor legate de prejudiciu cauzat, cu unica condiție ca respectivele infracțiuni să fi fost săvârșite *cu folosirea situației de serviciu*.

În aceste cazuri, ca subiect al infracțiunii poate apare numai o persoană cu *funcție de răspundere* sau „o persoană care gestionează o organizație comercială, obștească sau altă organizație nestatală”. Persoanele, care nu dispun de atribuții de serviciu, dar au luat parte la sustragere împreună cu subiecții speciali indicați, trebuie să fie trași la răspundere nu în calitate de coautori, ci în calitate de organizatori, instigatori sau complici ai persoanei care-și folosește situația de serviciu. Prin „*folosirea situației de serviciu*” se înțelege săvârșirea unor acțiuni sau inacțiuni care decurg din atribuțiile de serviciu ale făptuitorului, și care sunt în limitele competenței sale de serviciu [43].

Rezumând rezultatele obținute putem concluziona că, CNA a fost conceput ca, un organ specializat în prevenirea și combaterea corupției, a actelor conexe corupției și a faptelor de comportament corupțional [44].

Prin **actele de corupție** urmează să se înțeleagă – *infracțiuni și contravenții, săvârșite în sectorul public și în cel privat, a căror sancționare este prevăzută de Codul penal și Codul*

contravențional [45].

Potrivit art.44 alin.(2) din Legea nr.82/2017, **actele de corupție** ca infracțiuni sunt: coruperea activă (*art.325 din CP*); darea de mită (*art.334 din CP*); coruperea alegătorilor (*art.181¹ din CP*); coruperea pasivă (*art.324 din CP*); luarea de mită (*art.333 din CP*); primirea unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației (*art.256 din CP*); traficul de influență (*art.326 din CP*); manipularea unui eveniment (*art.242¹ din CP*); pariurile aranjate (*art.242² din CP*); finanțarea ilegală a partidelor politice sau a campaniilor electorale, încălcarea modului de gestionare a mijloacelor financiare ale partidelor politice sau ale fondurilor electorale (*art.181³ din CP*); delapidarea patrimoniului public; delapidarea mijloacelor din fondurile externe (*art.332² din CP*); utilizarea contrar destinației a mijloacelor din împrumuturile interne sau fondurile externe.

Subsecvente, potrivit art.45 din Legea nr.82/2017 sunt „**acte conexe actelor de corupție** – infracțiunile săvârșite în sectorul public și în cel privat, care au fost săvârșite împreună sau în legătură directă cu un act de corupție, după cum urmează: exercitarea atribuțiilor de serviciu în sectorul public în situație de conflict de interese; exercitarea atribuțiilor de serviciu în sectorul privat în situație de conflict de interese; abuzul de putere sau abuzul de serviciu în sectorul public; abuzul de serviciu în sectorul privat; excesul de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu; neglijența în serviciu; falsificarea rezultatelor votării; obținerea frauduloasă a mijloacelor din fonduri externe; falsul în acte publice; falsul în documente contabile; tăinuirea averii și a intereselor personale de către declaranții din sectorul public; tăinuirea averii și a intereselor personale de către declaranții din sectorul privat; îmbogățirea ilicită; încălcarea regimului de confidențialitate a informațiilor din declarațiile de avere și interese personale; încălcarea regulilor de creditare, a politicilor de acordare a împrumuturilor sau a regulilor de acordare a despăgubirii/indemnizației de asigurare; gestiunea defectuoasă sau frauduloasă a băncii; obstrucționarea supravegherii bancare” [47].

Deci reieșind din logica acestor norme se vor considera conexe actelor de corupție toate acele infracțiuni care au fost săvârșite împreună sau în legătură directă cu un act de corupție.

Credem că, la stabilirea acestor limite de competență, Legiuitorul „s-a inspirat” din prevederile Legii României nr.78/ 2000 [46] care art. 5 stabilește că, sunt **infracțiuni de corupție** infracțiunile: de luarea de mită (*art. 289 din CP al României*); darea de mită (*art. 290 din CP al României*); traficul de influență (*art. 291 din CP al României*); cumpărarea de influență (*art. 292 din CP al României*).

Totodată, potrivit prevederilor art. 10-13 din aceeași Lege, sun **infracțiuni asimilate infracțiunilor de corupție**, faptele săvârșite în scopul obținerii pentru sine sau pentru altul de bani, bunuri ori alte foloase necuvenite, așa ca: *stabilirea, cu intenție, a unei valori diminuate, față de valoarea comercială reală, a bunurilor aparținând operatorilor economici la care statul sau o autoritate a administrației publice locale este acționar, comisă în cadrul acțiunii de privatizare ori de executare silită, de reorganizare sau lichidare judiciară ori cu ocazia unei operațiuni comerciale, ori a bunurilor aparținând autorității publice sau instituțiilor publice, în cadrul unei acțiuni de vânzare a acestora sau de executare silită, săvârșită de cei care au atribuții de conducere, de administrare, de gestionare, de executare silită, de reorganizare ori lichidare judiciară, etc* [48].

Reieșind din constatările făcute supra, raportate la modificările operate în conținutul art.269 din CPP putem concludi că, competența materială a organului de urmărire penală a fost reinterpretată și modificată de o așa manieră încât a fost afectată înseși esența CNA ca organ de combatere a corupției.

În această ordine de idei, considerăm absolut nejustificată, atribuirea infracțiunilor prevăzute la art.181¹, art.239-240, art.326¹ și art.352¹ alin.(2) din CP, în competența organului de urmărire penală a CNA în condițiile în care acestea nu sunt infracțiuni de corupție și nici infracțiuni conexe acestora. Or, în

opinia noastră prezența statutului special al subiectului infracțiunii nu condiționează în mod necesar intervenția organului de urmărire penală al CNA.

În opinia noastră, competența materială a organului de urmărire penală a CNA urmează a fi limitată la infracțiunile prevăzute la art.181² din CP (integral), art.324-335, art.190, art.191 cu condiția că acestea au fost săvârșite de persoane publice în sensul art.123, respectiv art.123¹ din CPP iar în cazul infracțiunii prevăzute la art.243 din CP, doar în cazul în care infracțiunea predicat ține de competența organului de urmărire penală a CNA sau dacă a fost descoperită de acesta.

Totodată, considerăm că competența materială a organului de urmărire penală a CNA trebuie extinsă și cu referire la infracțiunile conexe infracțiunilor de corupție.

În acest context, și în condițiile în care statele de personal din cadrul CNA este de circa 350 de persoane, numărul angajaților care de facto luptă cu corupția este de circa - 110 angajați CNA. Aceasta se datorează faptului că în cadrul CNA sunt un șir de angajați cu statut special, cu salarii ajustate ofițerilor anticorupție, beneficiind de tot pachetul social oferit ofițerilor anticorupție (*salarii mai mari pentru lucru în condiții de risc sporit, ieșirea la pensie înainte de termen ca pentru funcționarii publici cu statut special etc.*), dar care de facto nu cercetează cazuri de corupție și nu au tangență în lupta directă cu corupția (*Direcția prevenirea corupției, Direcția educația anticorupție, evaluarea instituțională etc.*). Aceste direcții fac instruirii în instituțiile de învățământ, instituțiile publice, distribuie broșuri și pliante informative etc. Prin urmare din numărul total de angajați CNA - 350, numărul real de angajați antrenați în lupta cu corupția sunt circa - 110 persoane (*60 de ofițeri de investigații și 50 de ofițeri de urmărire penală*) [47].

Prin urmare, se impune optimizarea numărului angajaților, sau după caz, angajații care sunt implicați în alte activități altele decât cele de combatere a infracțiunilor de corupție și a celor conexe să le fie atribuit un alt statut în condițiile Legii nr. 158/ 04.07.2008 [48].

În pofida lărgirii competențelor organului de urmărire penală a CNA și sporirii rolului acestuia în combaterea fenomenului infracțional, considerăm că Legiuitorul nu a apreciat corect direcția de dezvoltare a acestei structuri, deoarece după cum am indicat supra, conducerea urmăririi penale efectuate de organul de urmărire penală a CNA a fost retrasă din competența PA și dispusă Procuraturii mun. Chișinău.

Având în vedere ponderea și influența negativă a „fenomenului corupției” asupra consolidării Republicii Moldova ca stat de drept, considerăm mult mai indicat ca CNA și PA să fi fost consolidat într-o structură unică și independentă, asemănătoare cu Direcția Națională Anticorupție din România, specializat, exclusiv, în combaterea corupției mari și medii [49].

Cu siguranță, crearea unei structuri unice specializate în combaterea corupției, în mod necesar, va impune și reconceptualizarea competenței acestei structuri, orientată spre investigarea cauzelor de înaltă corupție (*delimitarea urmând a fi făcută după subiect și după valoarea prejudiciului sau a pagubei cauzate*).

Această propunere de *lege ferenda* urmărește crearea unui mecanism unic și performant de luptă cu corupția, prin concentrarea resurselor în vederea urmăririi eficiente a actelor de corupție mare și mijlocie.

Atragem atenția că o astfel de instituție a fost creată și activează cu succes în mai multe țări din Europa, mai nou, din 2019 și în Ucraina a fost creată și activează Înalta Curte Anticorupție specializată în judecarea cazurilor de mare corupție [50].

Constituirea unui organ unic de urmărire penală a infracțiunilor de corupție nu va fi eficientă dacă nu vor fi sporite *competențele funcționale* ale acestuia.

4.CONCLUZII.

Având în vedere particularitățile și specificul faptelor de corupție, care implică de multe ori diferiți subiecți cu statut special, impune necesitatea organului de urmărire penală de a acționa prompt și există riscul scurgerii de informații, este imperios necesar de a ex-

tinde competențele funcționale ale organului de urmărire penală astfel încât acesta să poată autoriza orice măsură specială de investigație în privința oricărei infracțiuni de corupție sau conexă indiferent de gravitatea acesteia.

Mai mult, considerăm oportun ca, în cazul documentării faptelor de corupție să fie extins numărul măsurilor speciale de investigație autorizate de procurorul conducător, în unele situații chiar cu încuviințarea procurorului-șef, astfel încât prin ordonanța procurorului care conduce investigarea cazurilor de corupție să poată fi autorizate așa măsuri speciale de investigații care în mod obișnuit sunt autorizate de judecătorul de instrucție, așa ca: *interceptarea și înregistrarea comunicărilor și a imaginilor; documentarea cu ajutorul metodelor și mijloacelor tehnice, precum și localizarea sau urmărirea prin sistemul de poziționare globală (GPS) ori prin alte mijloace tehnice și colectarea informației de la furnizorii de servicii de comunicații electronice*, pentru a evita scurgerile de informații.

Sporirea competenței funcționale ale organului de urmărire penală va duce la excluderea atât a scurgerii de informații cât și la înlăturarea impedimentelor, uneori neînțelese, create de judecătorul de instrucție.

Crearea unei instituții specializate în constatarea și urmărirea penală a infracțiunilor de corupției impune în mod absolut și necesitatea creării unei instanțe de judecată specializată doar în judecarea faptelor de corupție.

În condițiile în care, instanțele de drept comun examinează de rând cu alte cauze penale și cauze privind faptele de corupție, pe de o parte, nu permite examinarea în termeni rezonabili a acestora deoarece, sunt suprasolicitate de numărul mare de cauze pe rol, pe de altă parte, un judecător de drept comun, care examinează „*ocasional*” cauze penale

de corupție și având în vedere specificul respectivelor cauze penale, poate întâmpina dificultăți la aprecierea justă a circumstanțelor faptice și la individualizarea corectă a pedepsei penale, fapt care se va răsfrânge negativ asupra actului de justiție.

În lumina acestor aprecieri propunem, cu multă încredere, crearea unei instanțe de judecată specializată exclusiv în judecarea cazurilor penale de corupție și celor conexe, cu condiția impunerii unor criterii speciale, mult mai riguroase de activitate și de selecție a personalului, printre care: stagiul de activitate în funcție de judecător nu mai puțin de 10 ani; crearea unei comisii specializate care să evalueze și să aprecieze atât abilitățile profesionale, disciplina de muncă și calitatea comportamentului în timpul și în afara serviciului dar mai ales aspectele privind integritatea acestuia.

Având în vedere specificul Republicii Moldova, numărul cauzelor penale privind faptele de corupție și a celor conexe, dar și pentru a asigura dreptul cetățenilor la cel puțin două grade de jurisdicție considerăm suficient de a delega anumiți judecători din cadrul instanței de fond într-o structură separată (*Judecătoria Anticorupție sau după caz Tribunalul Anticorupție*) căreia să-i fie atribuită competența judecării infracțiunilor de corupție și a celor conexe.

Tot astfel și la nivelul Curții de Apel, urmează a fi constituit „*Colegiul Anticorupție*”, căruia să-i fie delegate atribuții de examinare a apelurilor împotriva hotărârilor primei instanțe de profil.

În ce privește Curtea Supremă de Justiție, nu considerăm necesar de a opera careva modificări sau de a institui careva competențe specializate, urmând ca examinarea recursurilor să se facă potrivit regulilor generale de examinare.

BIBLIOGRAFIE BIBLIOGRAPHY

1. Raport inițial: Combaterea corupției prin aplicarea legii și prevenire în Republica Moldova (CLEP) [online]. European Union and Council of Europe, 16.10.2017 [citat 19.08.2023]. Disponibil: <https://rm.coe.int/clep-inception-report-ro/1680779f95>.

2. Judecarea și sancționarea corupției, analiza practicii judecătorești, [citată 23.09.2023]. Disponibil: https://crjm.org/wp-content/uploads/2022/01/Judecarea-si-sanctionarea-coruptiei_2022-RO.pdf.
3. Acordul de Asociere între Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de o parte, și Republica Moldova, pe de altă parte, din 27.06.2014 [online]. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 18.07.2014, nr.185-199/442. Disponibil: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://new.parlament.md/content/Acord%20de%20asociere%20Moldova%20-%20UE.pdf>.
4. CHIRTOACĂ IL., GRIBINCEA VL., BRIGHIDIN O., GOINIC D. Judecarea și sancționarea corupției – analiza practicii judecătorești [online]. Document analitic, ianuarie 2022 [citată 06.09.2023]. Disponibil: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://crjm.org/wp-content/uploads/2022/01/Judecarea-si-sanctionarea-coruptiei_2022-RO.pdf.
5. ODAGIU Iurie, et al. Drept procesual penal. Partea generală. Chișinău: Acad. „Ștefan cel Mare” a MAI, 2009, p.167. 451 p. ISBN 978-9975-935-12-8.
6. PĂVĂLEANU Vasile. Drept procesual penal. Partea specială. București: LUMINA LEX, 2002, p. 19. 635 p. ISBN 973-588-466-8.
7. Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr.122-XV din 14.03.2003. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 07.06.2003, nr.248-251.
8. Legea Republicii Moldova nr. 120 din 25.05.2012 pentru modificarea și completarea unor acte legislative. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 29.05.2012, Nr. 103.
9. CNA: Ce facem noi? Centrul Național Anticorupție, (c)2023 [citată 15.08.23]. Disponibil: <https://www.cna.md/tabview.php?l=ro&idc=98&t=/CNA/Ce-facem-noi>.
10. RAPORTUL DE ACTIVITATE al Centrului Național Anticorupție, perioada 2014-2015 [online]. Chișinău, februarie 2016, p.3, 68 p. [citată 13.08.2023]. Disponibil: file:///C:/Users/Lenovo/Downloads/public_publications_1305143_md_raport_cna_24.pdf.
11. Legea Republicii Moldova nr. 66 din 05.04.2012 pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122-XV din 14 martie 2003. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 27.07.2012, Nr. 155-159.
12. Legea Republicii Moldova nr. 49 din 30.03.2017 pentru completarea unor acte legislative. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 19.05.2017, nr. 155-161/253.
13. Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr.122-XV din 14.03.2003. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 07.06.2003, nr.248-251.
14. Legea Republicii Moldova nr.308 din 22.12.2017 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 23.02.2018, nr. 58-66.
15. Legea Republicii Moldova nr.112 din 02.07.2014 pentru ratificarea Acordului de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 18.07.2014, Nr. 185-199.
16. Convention against corruption, New York [online], 2004. United Nations [citată 15.08.2023]. Disponibil: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.unodc.org/documents/brussels/UN_Convention_Against_Corruption.pdf.
17. Legea Republicii Moldova nr.158 din

- 06.07.2007 pentru ratificarea Convenției Organizației Națiunilor Unite împotriva corupției. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 20.07.2007, Nr. 103-106.
18. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 636 din 11.12.2019 cu privire la aprobarea Planului de acțiuni al Guvernului pentru anii 2020-2023. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 13.12.2019, Nr. 378-379
19. CNA: Program de dezvoltare strategică pentru anii 2020-2023 [online]. Centru Național Anticorupție, 2020 [citată 15.08.2023]. Disponibil: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.cna.md/public/files/PDS_2020-2023.pdf.
20. Legea Republicii Moldova nr.152 din 01.07.2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 30.07.2016, Nr. 245-246.
21. TALMACI Francisco. Instrumente de prevenire și combatere a infracțiunilor de corupție. Experiența internațională și Republica Moldova [online]. În: Revista Națională de Drept. nr. 7-9 (237-239), 2020 [citată 06.09.2023]. CZU 343.352. Disponibil: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/59-70_0.pdf.
22. Legea Republicii Moldova nr. 83 din 14.04.2023 pentru modificarea unor acte normative. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 02.05.2023, Nr. 154.
23. ZGD: Dosarul „Frauda bancară”, în care este vizat fostul lider al PDM, Vlad Plahotniuc, va ajunge în judecată. Curtea de Apel menține hotărârea Judecătoriei Chișinău, 29.05.2023 [citată 10.10.2023]. Disponibil: <https://www.zdg.md/stiri/stiri-justitie/dosarul-frauda-bancara-in-care-este-vizat-fostul-lider-al-pdm-vlad-plahotniuc-va-ajunge-in-judecata-curtea-de-apel-mentine-hotararea-judecatori-ei-chisinau/>.
24. Codul penal al Republicii Moldova: nr. 985 din 18 aprilie 2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 14.04.2009, nr.72-74 art.195.
25. Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr.122-XV din 14.03.2003. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 07.06.2003, nr.248-251.
26. Legea Republicii Moldova nr. 158 din 04.07.2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 23.12.2008, nr. 230-232.
27. Legea Republicii Moldova nr.333 din 10.11.2006 privind statutul ofițerului de urmărire penală. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 22.12.2006, nr. 195-198.
28. Legea Republicii Moldova privind activitatea specială de investigații: nr.59 din 29.03.2012. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 08.06.2012, Nr.113-118.
29. Legea Republicii Moldova nr.1260 din 19.07.2002 cu privire la avocatură. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 04.09.2010, Nr. 159 art. 582.
30. Legea Republicii Moldova nr. 113 din 17.06.2010 privind executorii judecătorești. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 23.07.2010, Nr. 126-128 art. 406.
31. Legea Republicii Moldova nr.161 din 18.07.2014 cu privire la administratorii autorizați. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 03.10.2014, Nr. 293-296 art. 605.
32. Legea Republicii Moldova nr. 1453 din 08.11.2002 cu privire la notariat. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 31.12.2002, Nr. 154-157 art. 1209.
33. Legea Republicii Moldova nr. 146 din 16.06.1994 cu privire la întreprinderea de stat. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 25.08.1994, Nr. 2 art. 9.

34. Legea Republicii Moldova nr. 1134 din 02.04.1997 privind societățile pe acțiuni. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 12.06.1997, Nr. 38-39 art. 332
35. Legea Republicii Moldova nr. 294 din 21.12.2007 privind partidele politice. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 29.02.2008, Nr. 42-44 art. 119.
36. Legea Republicii Moldova nr. 618 din 31.10.1995 securității statului. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova: 13.02.1997, Nr. 10-11 art. 117.
37. Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 58 din 29.03.2021 privind aprobarea Regulamentului Consiliului Suprem de Securitate. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 02.04.2021, Nr. 88-95 art. 89 (Capitolul V).
38. Legea Republicii Moldova nr. 345 din 25.07.2003 cu privire la apărarea națională. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 19.09.2003, Nr. 200-203 art. 775.
39. GHERȚA Tatiana. Conflictul dintre PA și CNA, elucidat. Veronica Dragalin:// „În Procuratura Anticorupție și CNA avem persoane corupte interesate să ne destabilizeze” [online]. Centru de investigații jurnalistice – Anticorupție, 09 iunie 2003 [citată 06.09.2023]. Disponibil: <https://anticoruptie.md/ro/stiri/conflictul-dintre-pa-si-cna-elucidat-veronica-dragalinin-procuratura-antocoruptie-si-cna-avem-persoane-corupte-interesate-sa-ne-destabilizeze>.
40. Serviciul prevenire și combaterea spălării banilor. Raportul anual 2014 [online]. Chișinău, 2015 [citată 07.09.2023]. Disponibil: <file:///C:/Users/Lenovo/Downloads/Raport%20Anual%202014.pdf>.
41. Convenția Consiliului Europei privind spălarea, descoperirea, sechestrarea și confiscarea produselor infracțiunii și finanțarea terorismului [online]. Disponibil: [chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.cna.md/public/files/legislatie/conventia_consiliu-](chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.cna.md/public/files/legislatie/conventia_consiliu-mului_europei_impotriva_spalarii_banilor.pdf)
42. Legea Republicii Moldova nr. 245 din 31.07.2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea Codului de procedură penală și a Codului contravențional). În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 22.08.2023, Nr. 325-327 art. 579.
43. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție Cu privire la practica judiciară în procesele penale despre sustragerea bunurilor, nr. 23 din 28.06.2004 [online]. În: Buletinul Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova, 2004, nr.8, pag.5 [citată 07.09.2023]. Disponibil: <https://www.google.com/search?q=Buletinul+Cur%C5%A3ii+Supreme+de+Justi%C5%A3ie+a+Republicii+Moldova%2C+2004%2C+nr.8%2C&oq=Buletinul+Cur%C5%A3ii+Supreme+de+Justi%C5%A3ie+a+Republicii+Moldova%2C+2004%2C+nr.8%2C&aqs=chrome..69i57j1832942610j15&sourceid=chrome&ie=UTF-8>.
44. Legea Republicii Moldova nr. 1104 din 06.06.2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 05.10.2012, Nr. 209-211 art. 683.
45. Legea Republicii Moldova nr. 82 din 25.05.2017 integrității. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 07.07.2017 în Monitorul Oficial Nr. 229-243 art. 360.
46. Legea nr. 78 din 8 mai 2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție [online]. În: Monitorul Oficial al României nr. 219 din 18 mai 2000 [citată 14.09.2023]. Disponibil: <https://legislatie.just.ro/Public/Detalii-Document/22361>.
47. CPR: Comentariu la proiectul Planului de acțiuni al Guvernului pentru anii 2021-2022, componenta „Justiție și anticorupție”. Centrul pentru politici și reforme, (c)2021 [citată 15.08.23]. Disponibil: [https://cpr.md/2021/09/17/comentariu-la-proiectul-planului-de-ac-](https://cpr.md/2021/09/17/comentariu-la-proiectul-planului-de-ac)

- tiuni-al-guvernului-2021-2022-compo-
nenta-justitie-si-anticoruptie/.
48. Legea Republicii Moldova nr. 158 din
04.07.2008 cu privire la funcția publi-
că și statutul funcționarului public. În:
Monitorul Oficial al Republicii Moldova,
23.12.2008, nr. 230-232 art. 840.
49. DNA: IMPARȚIALITATE•INTEGRI-
TATE•EFICIENȚĂ. Direcția Națională
Anticorupție, (c)2005 [citată 17.09.2023].
Disponibil: [https://www.pna.ro/about_](https://www.pna.ro/about_us.xhtml)
[us.xhtml](https://www.pna.ro/about_us.xhtml).
50. Ti-ukraine: 38 Anti-Corruption Court
judges pledge allegiance to people of
Ukraine. Transparency International,
(c)2019 [citată 17.09.2023]. Disponibil:
[https://ti-ukraine.org/en/news/38-an-](https://ti-ukraine.org/en/news/38-anti-corruption-court-judges-pledge-allegiance-to-people-of-ukraine/)
[ti-corruption-court-judges-pledge-alle-](https://ti-ukraine.org/en/news/38-anti-corruption-court-judges-pledge-allegiance-to-people-of-ukraine/)
[giance-to-people-of-ukraine/](https://ti-ukraine.org/en/news/38-anti-corruption-court-judges-pledge-allegiance-to-people-of-ukraine/).

DESPRE AUTOR

Vitalie COSTIȘANU,

*procuror PCCOCS, doctorand,
Academia „Ștefan cel Mare” a MAI,
e-mail: costishanu@mail.ru
ORCID ID: 0000-0001-9450-0126*